

Офіційне видання
Департаменту освіти Вінницької міської ради
та комунальної установи
«Міський методичний кабінет»
№2 лютий 2018 року

Колектив КУ "ММК"
вітає всіх жінок зі святом весни

В номері:

Л.В.Ромась «Узагальнення обчислювальних прийомів множення і ділення. Складені задачі, які є комбінаціями вивчених видів простих задач на дії різних ступенів». Панорама творчих уроків	2
О.М. Поворознюк «Магазини та купівля товарів. Похід по магазинам. Розвиток навичок аудіювання та монологічного мовлення». Панорама творчих уроків	14
Т.М. Грон «Порівняння звичайних дробів з однаковими знаменниками». Панорама творчих уроків	19
Л.В. Дячук «Опади, їх види, вимірювання. Карта розподілу опадів». Панорама творчих уроків	27
Л.В. Командістова «Іван Котляревський - зачинатель нової української літератури. Вергілій та І.Котляревський. Огляд життя письменників, історія написання поеми «Енеїда». Поняття про пародію, бурлеск, травестію». Панорама творчих уроків	33
І.А. Мохар «Дитячі мрії тут навчаються літати, щоб потім не згубитися в житті». Позашкільля.....	43
Т.М. Дрозд Вільна трибуна, або декілька слів про ораторське мистецтво...	48

Узагальнення обчислювальних прийомів множення і ділення. Складені задачі, які є комбінаціями вивчених видів простих задач на дії різних ступенів

Конспект уроку з математики в 4-му класі (розділ «Повторення і закріплення вивченого у 3 класі»)

Ромась Людмила Валентинівна,

вчитель початкових класів комунального закладу:

"Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія №6 Вінницької міської ради"

Мета: Працювати над вдосконаленням обчислювальних навичок, вмінням визначати математичні дії, знаходити периметр трикутника; удосконалювати вміння учнів розв'язувати прості задачі різних типів, рівняння на знаходження невідомого множника і дільника.

Розвивати навички правильного оформлення письмових записів, увагу, логічне мислення, спостережливість, математичне мовлення.

Сприяти емоційному настрою дітей, опиратися на життєві компетентності учнів.

Обладнання: комп'ютер, мультимедійний дидактичний матеріал, індивідуальні картки, предметні зображення для поділу на групи, портрети видатних математиків, дидактичний матеріал для роботи в парах.

Тип уроку: урок закріплення знань.

Перебіг уроку:

I. Організація учнів до уроку.

Учитель. Треба дружно всім вам встати -

Добрий день!

Дружно, весело сказати:

Добрий день!

Назад, будь ласка, поверніться,

Нашим гостям посміхніться -

Добрий день!

Учитель. Я хочу розпочати урок словами французького філософа Жана-Жака Руссо: «Ви - талановиті діти! Коли-небудь ви самі приємно здивуєтесь, які ви розумні, як багато вмієте, якщо будете постійно працювати над собою, ставити мету і намагатись її досягти...»

Друзі мої! Я дуже рада

Зайти у наш привітний клас.

Для мене вже винагорода

Уважні очі усіх вас.

Я знаю: в класі кожен геній,

Та щоб талант у вас не згас,

Працюйте! – скаже кожен вчений,

Робіть цікавим навчання час.

II. Оголошення теми і мети уроку.

Учитель. Сьогодні тема уроку: «Узагальнення обчислювальних прийомів множення і ділення. Складені задачі, які є комбінаціями вивчених видів простих задач на дії різних ступенів». І я запрошую вас у світ відкриттів. Дуже багато відкриттів було зроблено завдяки знанням з математики. А яка ж математика без таблички множення, прикладів, задач і рівнянь? З цими видами роботи ми і будемо працювати протягом уроку. Отже, рушаємо.

III. Мотивація та актуалізація опорних знань.

Учитель. Звичайне яблуко, що з гілки впало,

Ньютона, бачте, сильно здивувало.

І він відкрив закон тяжіння.

Це знамените відкриття зробило

У науці справжнє потрясіння.

Хто б міг подумати, що про земне тяжіння

Людство дізнається через звичайнісіньке падіння.

Отож, і ви запам'ятайте,

Що відкриття можливі і в наш час.

В звичайному побачить незвичайне

Могли і ви багато раз.

Учитель. Діти, а як ви думаєте, чому у нашому класі сьогодні так багато яблук? *Учні дають свої відповіді*

Учитель. *Я бачу, що ми з вами дуже схожі.*

І віримо у силу знань і відкриття.

І зерна пошуку в своїй роботі сіяють в змозі,

І математики закони втілюєм в життя.

Учитель. Давайте з вами спробуємо на цьому уроці зробити свої маленькі математичні відкриття, які, можливо, допоможуть робити великі відкриття у вашому майбутньому житті і досягти успіху. Все геніальне – просто, і почнемо з найпростішого. Протягом уроку нас буде супроводжувати число 5. Хто знає, що об'єднує число 5 і цей жест? Так, у давнину мешканці Риму вигадали свій запис чисел, а п'ятірку записували саме так. Відведіть вказівний палець правої руки вбік. Ці пальці утворили римську цифру 5. А ще це символічне значення слова «Вікторі» - перемога. Отже рухаємось далі до своїх майбутніх перемог.

IV. Каліграфічна хвилинка. Цифра 5.

Учитель. Сьогодні ви будете працювати на картках і в кінці уроку кожний отримає оцінку. Ми об'єднались у групи за допомогою кольорів яблук Ньютона. Починаємо з математичної розминки.

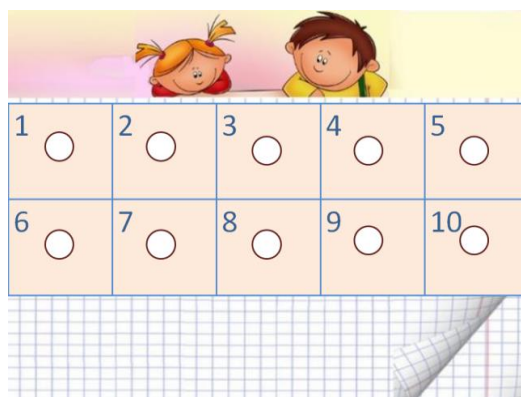
1. Математична розминка (повторення правил математичних дій) .

Рис. 1.1. Повторення правил математичних дій

Учитель. Перший крок до відкриття – це увага, мислення і зосередженість. Тож, перевіримо рівень ваших знань, виконавши завдання. У вас на партах лежать картки. Погляньте на перше завдання. У вас є 10 об'єднаних прямокутників (Рис. 1.1). У кожному прямокутнику кружечок. На місці цього кружечка ви повинні поставити відповідний знак математичної дії, давши відповіді на мої запитання. Отже, заповнюємо перший прямокутник

1. *Якою дією визначити, на скільки одне число більше, ніж інше?*
2. *Щоб дізнатися, на скільки одиниць одне число менше іншого, яку дію виконаємо?*
3. *Якою дією визначити, у скільки разів одне число більше чи менше іншого?*
4. *Яка дія: число на декілька одиниць більше іншого?*
5. *Якою дією знаходимо зменшуване?*
6. *Якою дією знайдемо різницю?*
7. *Якою дією дізнатися, у скільки разів одне число менше за інше?*
8. *Якою дією знайдемо дільник?*
9. *Якою дією знайдемо частку?*
10. *Якою дією дізнатися: у Миколки стільки ж, як у Петрика і Сергійка разом?*

Учні відповідають на запитання і заповнюють таблицю

Учитель. Виконавши завдання, з'єднайте відрізками однакові знаки арифметичних дій.
Моя підказка: у вас має вийти три геометричні фігури (Рис. 1.2).

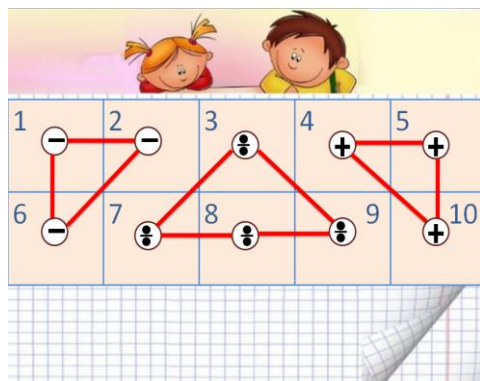

Рис. 1.2. Заповнена таблиця

Учитель. Які фігури у вас вийшли?

Учень. Трикутники.

Учитель. Назвіть 5 одиниць вимірювання довжини.

Учень. Сантиметр, міліметр, метр, дециметр, кілометр (Рис. 1.3.).

Учитель. З якими одиницями ми найчастіше працюємо? Обчисліть довжини сторін

Рис. 1.3. Одиниці вимірювання довжини
середнього трикутника. Обчисліть периметр і запишіть в картку.

Учитель. У кого все вийшло, ви зробили впевнено крок до відкриття. А у інших все попереду, будьте уважними та старанними.

2. Інтелектуальна розминка (робота в парах).

Учитель. Люди з давніх-давен помітили, що все в природі відбувається циклічно: одна пора року змінює іншу, на зміну ранку приходить день, а день змінюється ніччю. За допомогою цих спостережень люди зробили багато відкриттів: одне з них – це годинник. Перший механічний годинник було створено у 14 столітті. В ньому не було ані стрілок, ані циферблата. Щогодини в ньому дзвонив дзвін. Сучасні годинники різноманітні. Які ви знаєте види годинників?

Учень. Механічний, електронний, пісочний, квітковий, сонячний.

Учитель. Зверніть увагу на цей годинник. У ньому немає стрілочок і прихована математична закономірність. Поділіть циферблат 5 лініями на рівні частини. (Я вам підкажу. Це число 13. Знайдіть суму чисел і виконайте завдання за цією закономірністю).

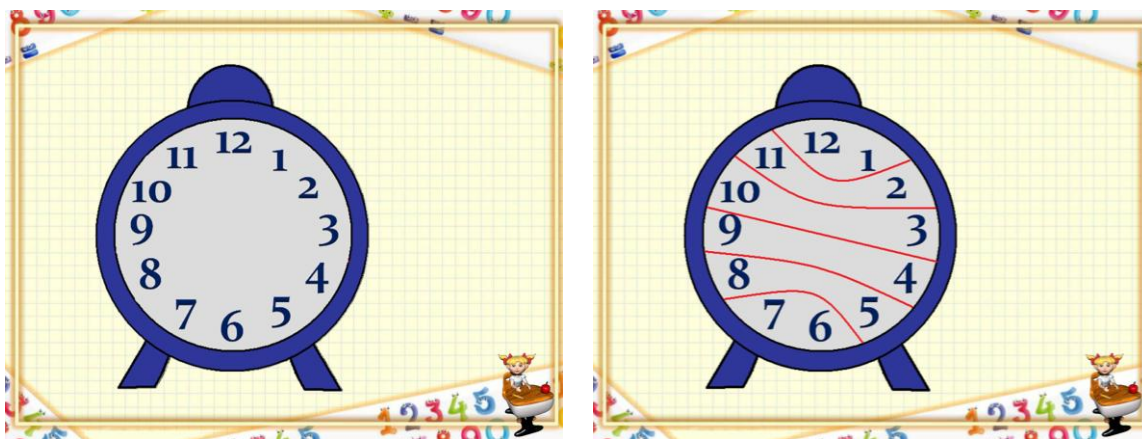

Рис. 1.4. Математична закономірність у годиннику

За допомогою звичайного циферблата годинника ви відкрили цікаву математичну закономірність (Рис. 1.4).

Учитель. Знаходячи суму двох чисел, ви дізналися, що вона 13. Молодці. А тепер поверніться до своїх карток і запишіть каліграфічно число 13. Які дві цифри ми використовуємо при написанні цього числа?

Учень. Ми використовуємо цифри 1 і 3.

Учитель. Утворіть 5 трицифрових чисел, використовуючи ці цифри. (311, 133, 131, 313, 331). Запишіть ці числа. Перевірте себе.

3. Усний рахунок.

Учитель. Відомий математик, фізик, інженер Архімед, зробивши одне із своїх відкриттів, вигукнув слово. Яке саме, ви дізнаєтесь, виконавши завдання. Порахуйте

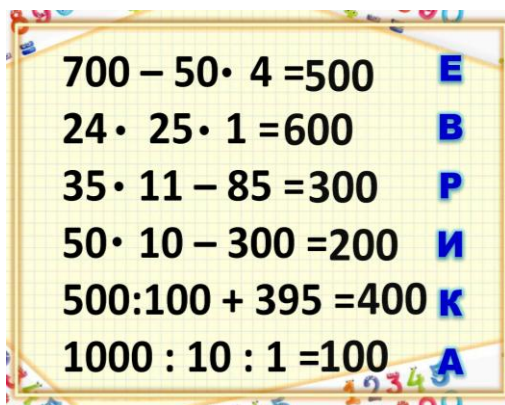

Рис. 1.5. Усний рахунок
вирази і знайдіть відповідь (Рис. 1.5.)

$$700 - 50 \cdot 4 = \dots$$

$$50 \cdot 10 - 300 = \dots$$

$$24 \cdot 25 \cdot 1 = \dots$$

$$500 : 100 + 395 = \dots$$

$$35 \cdot 11 - 85 = \dots$$

$$1000 : 10 : 1 = \dots$$

Учитель. Еврика – означає винайшов. Доберіть 4 синоніми до дієслова «винайшов».

Учень. Знайшов, відкрив, здогадався, зрозумів.

Учитель. Зараз дуже часто використовується слово «еврика», коли хочуть повідомити, що дізналися про щось нове.

Учитель. Які закономірності ви побачили, розв'язуючи ці приклади?

Учень. В кожному прикладі є число 5 і усі ці числа круглі.

Учитель. Так, давні греки числа, які закінчувались нулями називали круглими, а які ще числа з геометричною назвою ви знаєте?

V. Розвиток математичних знань.

Учитель. Другим кроком до відкриття є пізнання всього нового. Сьогодні ми будемо рухатись до нових відкриттів, повторюючи і закріплюючи вивчені випадки табличного множення і ділення, повправляємось у розв'язуванні задач та рівнянь.

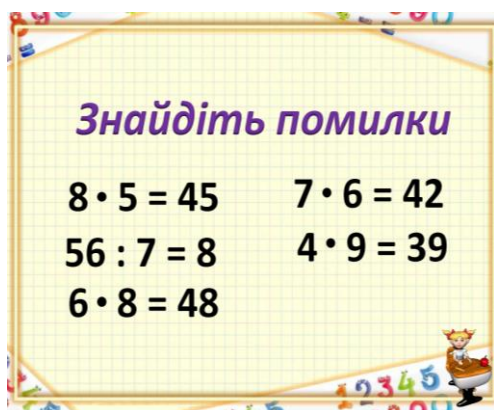
1. Знайдіть помилки (робота в парах).

Рис. 1.6. Знайдіть помилки

Відкриття робити не завжди було легко. Було багато помилок і спроб. Перед вами записані приклади. Перевірте їх і знайдіть помилку (Рис. 1.6.)

$$8 \cdot 5 = 45 \quad 7 \cdot 6 = 42 \quad 56 : 7 = 8 \quad 4 \cdot 9 = 39 \quad 6 \cdot 8 = 48$$

VI. Фізкультхвилинка «То не є проблема».

Учитель. Хто вже. Хто вже там стомився

І на парту похилився?

Треба дружно всім нам встати,

Фізкультпаузу почати.

VII. Закріплення і систематизація знань, умінь та навичок.

Учитель. Щоб зробити будь-яке відкриття, потрібно залучити спостережливість, увагу і мислення. Сьогодні я хочу познайомити вас з видатним французьким математиком, фізиком, винахідником Рене Декартом. Він зробив багато відкриттів у математиці, з якими ви будете знайомитись у старшій школі. Рене Декарт перший запропонував у залах, де збираються люди у театрах та салонах, нумерувати ряди і стільці, щоб зручно

було купувати квитки і кожний глядач мав своє місце. А до того люди приходили у театр зі своїми кріслами та стільцями. Уявляєте? Пізніше за цим принципом з'явилися і кінозали

Учитель. Як називаються люди, які відвідують театри або кінозали?

Учень. Глядачі.

1. Розв'язування задач.

Учитель. Третім кроком до відкриття є використання знань на практиці. Тож розв'яжемо з вами задачі та рівняння. Попрацюйте, будь ласка, в групах. Прочитайте зміст задач, які знаходяться у ваших картках і розв'яжіть їх. У кожної групи своя задача.

А) Задача для групи жовтого яблучка.

У 5 рядах кінозали сидять 45 глядачів порівну у кожному ряді. Скільки глядачів сидять у 7 таких рядах?

Б) Задача для групи червоного яблучка.

У залі кінотеатру у 6 рядах сидять по 5 глядачів, а у 5 рядах по 7 глядачів у кожному ряді. Скільки всього глядачів у залі кінотеатру?

В) Задача для групи зеленого яблучка.

В першому ряді кінозали сидить 28 глядачів, а у другому на 8 глядачів менше, ніж у першому, а у третьому ряді у 4 рази менше, ніж у другому. Скільки глядачів у третьому залі кінотеатру?

Учитель. На розв'язування задачі у вас є 5 хвилин.

Учитель. Якого типу задачу розв'язували?

Учень. На знаходження суми добутків.

Учень. На зведення до одиниці.

Учень. На знаходження третього доданку.

2. Розв'язування рівнянь.

Учитель. Рівняння теж зробили великий внесок у наукові досягнення. За допомогою складання і розв'язування рівнянь було зроблено багато відкриттів. Тож потренуйте свій мозок за допомогою розв'язування рівнянь.

Учитель. Які арифметичні дії знадобляться при виконанні цього завдання? Назвіть 5 математичних знаків.

Учень. Плюс, мінус, множення, ділення, дорівнює.

Учитель. Виконайте лише ті рівняння, які розв'язуються дією ділення.

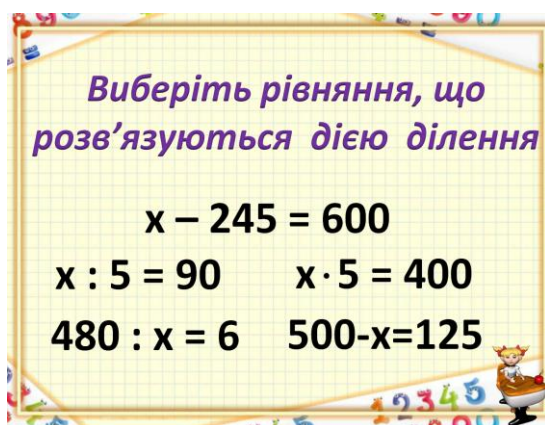

Рис. 1.7. Розв'язування рівнянь

Учитель. Які ви вибрали рівняння?

$$x - 245 = 600$$

$$500 - x = 125$$

$$x : 5 = 90$$

$$480 : x = 6$$

$$x \cdot 5 = 400$$

Учень. $x \cdot 5 = 400$ і $480 : x = 6$

Троє дітей розв'язують решту рівнянь біля дошки.

VIII. Підсумок уроку.

Учитель. До кінця біжить урок,

Сповістить про це дзвінок.

Працювали ви, старались,

Що ж нового ви дізнались?

ІХ Рефлексія.

Учитель. А тепер оцініть свою роботу на уроці .

☉ Хто не усі завдання зміг зробити самостійно, кому поки важко розв'язувати такі завдання – підніміть руку.

☉ Хто вважає, що працював добре, але міг краще – торкніться свого плеча.

☉ Хто з вас вважає, що чудово працював на уроці і з легкістю виконав завдання, хто сьогодні на уроці відчував себе вченим, який досяг успіху, встаньте і поплескайте у долоні.

Учитель. Молодці, ви всі гарно працювали. Я сподівалась на ці оплески.

Відкриттів в житті багато

Ще вам друзі пізнавати.

Про гірські вершини

І морські глибини.

Так, ракети відкриття –

Це про космос пізнання.

Тож летіть, як на ракеті

Пізнавайте всі секрети.

Тож пізнати всі секрети вам допоможе ця ракета.

Творіть, відкривайте і пізнавайте!

Учитель. Чому був присвячений сьогоднішній урок?

Які знання і уміння вам допомогли?

Учні дають свої відповіді

Учитель. Ви отримали свою першу перемогу на шляху до нових відкриттів. Покажіть, будь ласка, знак перемоги. Я вас з нею вітаю!

Х. Домашнє завдання.

Учитель. Домашнє завдання знайдете у блозі нашого класу. Дякую усім за роботу, а гостям за те, що знайшли час завітати до нас у гості.

Магазини та купівля товарів. Похід по магазинам.
Розвиток навичок аудіювання та монологічного мовлення

Конспект уроку з англійської мови у 6-му класі

Поворознюк Оксана Миколаївна,

вчитель англійська мови

комунального закладу «Загальноосвітня школа

I-III ступенів № 19 Вінницької міської ради»,

спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,

старший вчитель

Мета: узагальнити вивчену лексику по даній темі; розвивати навички аудіювання та говоріння, використовуючи граматичну структуру Past Simple.

Розвивати пам'ять, увагу, культуру спілкування. Виховувати патріотичні почуття, повагу один до одного.

Очікувані результати: на кінець уроку учні повинні вміти висловитися 5-6 реченнями про свій минулий похід в магазин.

Обладнання: підручник А.Несвіт, презентація по темі, відео «Пісня “Let’s Go Shopping.”», відео “Girls at the Shopping Mall”, наочність, роздатковий матеріал.

Хід уроку

I. Підготовка до сприймання іншомовного мовлення.

1.Привітання – вірш “In the Morning.”

2.Патріотичне виховання

T: Where are you from?

So, what’s your nationality?

You are Ukrainians, it means that you must respect your native land, glorify it and be proud of Ukrainian culture and traditions. Let’s sing the song about Ukraine.

The song ‘Ukraine is my Land’

3.Повідомлення теми та мети уроку

T: Pupils, what topic are we learning?

Today at our lesson we are going to work on the topic “My Shopping Day”.

T: I'd like to begin our lesson with such a quotation:

*For some shopping is an art,
For others it's a sport,
Some like it. Some hate it.
Rarely someone is indifferent.*

I think it's very important because we need a lot of things for our life. So I'm sure that we cannot imagine our life without shopping.

We are going to revise the kinds of shops and goods, food which people can buy at them, develop your speaking skills and training, practicing listening.

II Основна частина

1) Фонетична зарядка

Пісня "Let's Go Shopping."

2) Мовна зарядка

1. Where do people go if they need to have something?
2. What do people do at these shops?
3. Who works at shops?
4. Who buys goods and food at shops?
5. Where do people like to do shopping most of all and why?

3) Активізація лексики

Повторити назви видів магазинів та їх товари – **презентація**

4) Розвиток навичок письма

T: What does a supermarket consist of?

Task: What department it is.

- 1.If you want to have something sweet, what department do you go?
- 2.If you need to buy a present for a child, what department will you choose?
- 3.If you need to buy pork, where do they sell it?
- 4.Your doctor recommended you to eat a lot of vitamins. What department do you go?
5. You like to eat seafood. Where do you buy it?
- 6.If you want to have slices of sausage and ham, where can you find them?
- 7.You are thirsty. What department do you go to buy anything to drink?
- 8.You want to make sandwiches and you only have got ham. What departments

will you look into?

5) Перевірка домашнього завдання

1) Розіграти діалоги, які учні підготували

The teacher: Act the dialogues which you prepared and you, pupils, say which department it 's happened.

- Welcome to our shop. What would you like to have?
 - Where can I buy ...?
 - You can buy it at the ..department.
 - Thank you. And where do they sell ...?
 - They sell ... at the ...
 - Can I help you?
 - Thank you. I'd like to buy a pair of trainers.
 - What 's size?
 - I think, size 28.
 - Try this pair on. They are the cheapest and the most comfortable.
 - They are OK. How much are they?
 - They are 20 pounds.
 - I can buy them.
- Welcome to our shop. What would you like to have?
 - Have you got buns?
 - Yes. We have.
 - How much are they?
 - They are 4 pounds. Will you buy?
 - Yes, I'll buy. Five, please.
 - Here you are. Anything else?
 - Thank you.
 - You are welcome.

6) Розвиток навичок аудіювання

T: Let's develop your listening and after watching and listening the video you must answer the questions:

1. Where did the girls go shopping?

2. What department did they do shopping?
3. What did they need?
4. Did they buy anything?
5. Why did she buy that jacket?

Watching the video and listening

- Discussing (to answer the questions)

Task: make up the dialogue between the girl and the shop assistant and put the sentences in the right order.

- _____ That is OK. May I try it on?
- _____ Yes, of course. What size do you take?
- _____ No, I am sorry. We only have in grey, white and black.
- _____ I usually take in medium.
- _____ Excuse me. May I see that jacket, please?
- _____ Go try it on.
- _____ OK, thank you.
- _____ Do you have in red?
- _____ You are welcome.
- _____ Yes, of course.
- _____ This is in medium.

7) Новий матеріал 'My Shopping Day'

1) Повторити Past Simple

Task: Find the mistake in every sentence and correct it.

1. My dad not bought some sweets.
 2. We forget to buy beef.
 3. They solded all they need.
 4. Did you bought a little ham?
- 2) Тренуватися розповідати про свій похід до магазину

The teacher's questions:

1. Did you go shopping?
2. When did you do shopping last time?
3. Did you do shopping alone or with anybody?

4. What shopping place did you go?

5. What did you buy?

8) Розвиток навичок читання:

Dear Mary,

How are you? As for me, I'm great! We _____ (to have) a fantastic party last Sunday.

I'm sorry, you _____ (can/not/come).

We _____ (to want) to make tasty dishes, so we _____ (to go) shopping on Saturday).

We _____ (to buy) much food for the party. We _____ (to plan) to make

sandwiches, hot dogs and a strawberry pie. We also _____ (to get) a few packets of juice.

Everybody was pleased, because the food _____ (to be) delicious and we _____ (to have) a lot of fun.

See you at school.

Take care,

Ann.

9) Підсумковий тест:

1. If you want to buy anything, you must have ... (money)
2. In England money is called ... (pounds)
3. If you want to buy clothes in fit, you should know your ... (size)
4. If you don't know the price of goods, you should ask ... (How much is it?)
5. If you want to buy everything in one place that you need, you should go to ...
6. If you like fresh domestic food, it would be better to go to (market)

III Заключна частина:

1) Дз – скласти розповідь про свій минулий похід до магазину.

2) Підсумок уроку

T: Pupils, what have we done at our lesson and what did you like most of all and why?

Pupils, your work at the lesson was excellent. I'm pleased with your knowledge on this topic.

Порівняння звичайних дробів з однаковими знаменниками

Конспект уроку-подорожі з математики в 5 класі

Грон Т.М.,

вчитель математики комунального закладу

"Загальноосвітня школа I-III ступенів №11 Вінницької міської ради", спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії

Мета : розширити уявлення школярів про звичайні дроби.

Навчити:

- порівнювати частини дробів;
- правил порівняння дробів з однаковими знаменниками та однаковими чисельниками;
- розв'язувати текстові задачі, пов'язані з дробами;
- обґрунтовувати свою точку зору з теми або інших питань.

Сформувати:

- уявлення про дроби та процес утворення дробів;
- вміння читати і записувати частини та дроби;
- вміння та навички застосовувати ці правила.

Розвивати:

- розуміння міжпредметних зв'язків;
- життєві компетенції учнів;
- пам'ять, вміння логічно мислити, порівнювати, самостійно робити висновки.

Виховувати:

- активність;
- ініціативність;
- інтерес до математики;
- почуття колективізму;
- уміння відстоювати власні переконання.

Тип уроку : урок – подорож.

Обладнання: комп'ютер, проектор, презентація, картки для індивідуальної роботи.

Девіз уроку: « Знати, мислити, вміти, діяти ».

План уроку

I. Організаційний етап

II. Актуалізація опорних знань

1. Усне опитування учнів
2. Індивідуальна перевірка вивченого

III. Основний етап.

1. Вивчення нового матеріалу
 - 1.1. розв'язування прикладу
 - 1.2. письмові завдання (робота з картками)

IV. Фізкультхвилинка

V. Закріплення вивченого

1. Робота в групах

VI. Заключний етап

1. Рефлексія
2. Домашнє завдання

Хід уроку

I. Організаційний етап

Створення позитивного настрою на уроці :

- Я рада зустрічі з Вами! Сподіваюсь , наша зустріч - це нові відкриття, гарний настрій, хороша зарядка на весь день.

- Яку тему ви почали досліджувати? (Дроби.)

Так сьогодні мова піде про порівняння звичайних дробів з однаковими знаменниками .

II Актуалізація знань

♣ Усні вправи :

- Прочитай дріб : $\frac{5}{7}$; $\frac{14}{25}$; $\frac{36}{80}$; $\frac{10}{6}$; $\frac{74}{17}$; $\frac{85}{85}$.

- ♣ «Мозговой штурм»

1. Що означає ризика дробу?
2. Що показує знаменник дробу?
3. Що показує чисельник дробу?
4. Як знайти невідоме ділене ?
5. Як знайти невідомий дільник ?
6. Чому дорівнює частка від ділення одного натурального числа на інше ?

- $\frac{2}{3}$ від прямого кута .
- $\frac{8}{18}$ від розгорнутого кута .

Отже, розпочнемо :

1) $\frac{70}{10} = 7$ (ч); 2) $\frac{27}{1} = 27$ (е); 3) $\frac{350}{10} = 35$ (р)

№ 975

$$1) \frac{y}{5} = 8$$
$$y = 8 \cdot 5$$

$$y = 40 \quad (\text{B})$$

$$2) \frac{15}{y} = 3$$
$$y = 15 : 3$$

$$y = 5 \quad (0)$$

$$3) \frac{x+4}{8} = 11$$
$$(x + 4) = 11 \cdot 8$$

$$x = 88 - 4$$

$$x = 84 \quad (\text{H})$$

$$4) \frac{42}{x-2} = 7$$

$$(x-2) = 42 : 7$$

$$x = 6 + 2$$

$$x = 8 \text{ (a)}$$

Ключ:

Відповідь	8	7	40	84	27	35	5
Буква	А	Ч	В	Н	Е	Р	О

Відповідь: Червона

Робота біля дошки з картками :

Записати у вигляді дробу :

1) 4 : 9 ($\frac{4}{9}$) 2) 7 : 18 ($\frac{7}{18}$) 3) 10 : 31 ($\frac{10}{31}$) 4) 11 : 44 ($\frac{11}{44}$) 5) 3 : 8 ($\frac{3}{8}$)

К Н И Г А

Ключ:

Відповідь	$\frac{7}{18}$	$\frac{11}{44}$	$\frac{4}{9}$	$\frac{3}{8}$	$\frac{10}{31}$
Буква	Н	Г	К	А	И

Відповідь: Книга

Робота біля дошки з картками :

Знайти дріб від числа :

1) $\frac{3}{6}$ від 24 (12) ; 2) $\frac{5}{9}$ від 81 (45) ; 3) $\frac{4}{15}$ від 60 (16) ; 4) $\frac{2}{3}$ від 33 (22) ; 5) $\frac{6}{11}$ від 55 (30)

6) $\frac{5}{12}$ від 36 (15) ; 7) $\frac{9}{10}$ від 70 (63)

Ключ:

Відповідь	15	45	12	63	16	30	22
Буква	Н	К	У	И	Р	Ї	А

Відповідь: України.

(Учні складають тезу «Червона книга України»)

Як бачимо вправи із звичайними дробами привели нас до «Червоної книги України».

Мета нашої подорожі – поглибити екологічні знання, розкрити таємницю, що значить любити природу, збагатити свою скарбничку знаннями про відомості з Червоної книги України.

III. Основний етап.

Вивчення нового матеріалу

Розглянемо квітку «Сон – трава », яка занесена до «Червоної книги України».

Вона має 6 пелюсток , кожна пелюстка це $-\frac{1}{6}$ частина

Порівняймо :

$$\clubsuit \frac{1}{6} \text{ і } \frac{5}{6};$$

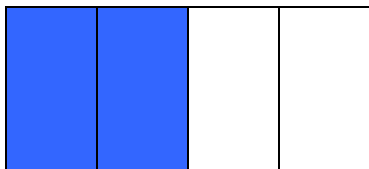
$$\clubsuit \frac{2}{6} \text{ і } \frac{4}{6};$$

$$\clubsuit \frac{3}{6} \text{ і } \frac{3}{6};$$

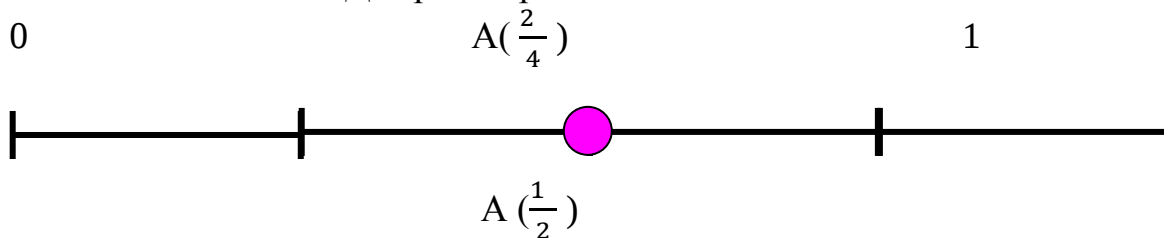
Отже, сформулюємо правило порівняння звичайних дробів з однаковими знаменниками :

Із двох дробів з однаковими знаменниками той дріб більший , чисельник якого більший , і той дріб менший , чисельник якого менший.

1) Розділимо прямокутник на 4 однакові частини. Дві такі частини разом складають половину прямокутника. Тобто $\frac{2}{4}$ прямокутника дорівнюють $\frac{1}{2}$ прямокутника. Тому кажуть, що дроби $\frac{2}{4}$ і $\frac{1}{2}$ рівні і записують $\frac{2}{4} = \frac{1}{2}$

2) На координатному промені рівні між собою дроби позначаються однією і тією самою точкою. Два рівні дроби позначають одне і те саме число.

Отже, сформулюємо правило розташування звичайних дробів з однаковими знаменниками на координатній прямій :

Більшому дробу на координатному промені відповідає точка, що лежить правіше, а меншому – точка, що лежить лівіше.

Письмові вправи :

Виконайте вправу :

Побудуйте координатний промінь з одиничним відрізком 8 см. Поділіть його на 8 частин . Позначте точки $B(\frac{1}{8})$, $C(\frac{3}{8})$, $D(\frac{5}{8})$, $F(\frac{7}{8})$.

Вкажіть найбільший та найменший дробу.

IV. Фізкультхвилинка

V. Закріплення вивченого

Робота з індивідуальними картками :

- ♣ Розшифруйте слово і ви дізнаєтесь, яка найбільша тварина в Україні занесена до «Червоної книги України».:

Порівняйте дробу , з іншого боку відкрийте літеру :

1) $\frac{4}{7}$ чи $\frac{3}{7}$ (З)

2) $\frac{17}{142}$ чи $\frac{27}{142}$ (У)

3) $\frac{12}{15}$ чи $\frac{13}{15}$ (Б)

4) $\frac{29}{31}$ чи $\frac{24}{31}$ (Р)

Відповідь : Зубр

♣ Розташуйте дроби в порядку спадання і ви дізнаєтеся , якого пернатого птаха занесено до «Червоної книги України » (назва складається з двох слів):

О $\frac{14}{38}$; Л $\frac{25}{38}$; И $\frac{5}{38}$; Е $\frac{23}{38}$; Н $\frac{9}{38}$; Е $\frac{31}{38}$; Р $\frac{11}{38}$; А $\frac{19}{38}$; К $\frac{20}{38}$;

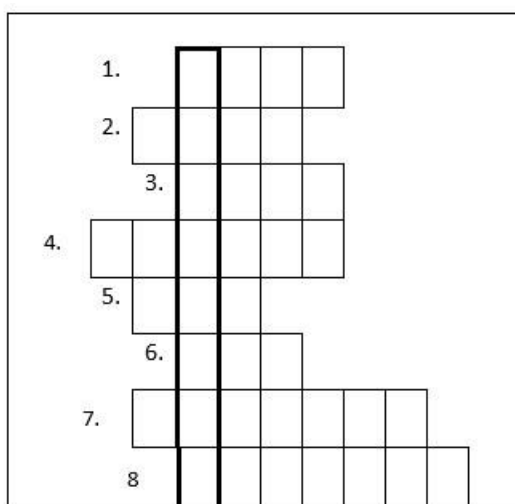
Ч $\frac{17}{38}$; Й $\frac{2}{38}$; Л $\frac{35}{38}$.

Відповідь : Лелека Чорний

Робота в парах.

♣ Розгадайте кросворд і ви дізнаєтесь , які квіти першими розквітають на Україні, і занесені до «Червоної книги України».

- 1) Знак дії додавання ;
- 2) число записане у два поверхи ;
- 3) $\frac{17}{17} = \dots$ (відповідь) ;
- 4) порівняйте $\frac{7}{12}$ і $\frac{5}{12}$ (правильний знак нерівності) ;
- 5) цифра ;
- 6) $300 : 3 = \dots$ (відповідь) ;
- 7) компонент дії додавання ;
- 8) чотирикутник , у якого всі сторони рівні .

Ключове слово : Пролісок

♣ Щоб дізнатись , який найбільший нічний птах , потрібно обрати із запропонованих дробів ті , що мають однакові знаменники і розташувати їх у послідовності зростання.

$$А \frac{39}{45} ; К \frac{11}{40} ; С \frac{35}{37} ; П \frac{8}{45} ; Д \frac{21}{43} ; О \frac{30}{41} ; У \frac{15}{45} ; В \frac{15}{42} ; Г \frac{24}{45} ; Л \frac{2}{46} ; Ч \frac{43}{45}$$

Відповідь : ПУГАЧ

VI. Заключний етап

Рефлексія

Продовжи речення :

- Щоб порівняти звичайні дроби з однаковими знаменниками ...
- Сьогодні на уроці я...
- Мені сподобалось ...
- Я дізнався...

Сьогодні для Вас я при готувала чарівну квітку з побажаннями, розкриємо її таємницю.

Домашнє завдання :

Опрацювати : конспект та матеріал підручника з § 29

Повторити : звичайні дроби

Виконати : № 982 , 984, 986 .

Творче завдання: скласти казку про звичайні дроби.

Опади, їх види, вимірювання. Карта розподілу опадів**Конспект уроку з географії****Дячук Людмила Василівна,**

вчитель географії комунального закладу «Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – гімназія №30 ім. Тараса Шевченка Вінницької міської ради», спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист

Цілі: формувати знання учнів про види атмосферних опадів і причини їх утворення, формувати навички роботи з кліматичною картою атласу.

Очікувані результати: засвоєння учнями видів атмосферних опадів і розуміння причин їх утворення; розвиток пам'яті учнів, спостережливості, їх творчих здібностей, інтересу до предмету, культури праці, логічності мислення.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Обладнання: карта півкуль, підручник географії (текст параграфу №38 і мал.108, 109, 110), карти і малюнки атласу.

Структура уроку

- I. Організаційний момент
- II. Актуалізація опорних знань і вмінь учнів
- III. Вивчення нового матеріалу
- IV. Підсумок уроку
- V. Домашнє завдання

Хід уроку**I. Організаційний момент**

- 1.Перевірка наявності на парті підручників, атласів, зошитів, щоденників.
- 2.Повідомлення теми й завдань уроку.

II. Актуалізація опорних знань і вмінь учнів

Учитель: «Дивіться діти, сьогодні в клас інопланетянка з'явилася до нас!»

Інопланетянка:

«Я – з іншої планети, літала так довго, що й не втямиш, де ти... Нічого тут не знаю, підкажіть, на питання відповісти допоможіть!»

- Що таке хмара? (Хмари – це скупчення завислих у атмосфері дрібних крапель води або кристалів льоду)
- Які найбільш поширені види хмар ви можете назвати? (Перисті, шаруваті, купчасті)
- Що вам відомо про перисті хмари? (Утворюються на висоті більше 6000м, напівпрозорі, складаються з кристаликів льоду, за формою нагадують пір'я птаха, звідси їх назва, поява їх на небі – ознака зміни погоди)
- Розкажіть про шаруваті хмари. (Розташовуються на висоті 2000м, найчастіше вони виникають восени, викликаючи похмуру погоду, довгочасні обложні дощі)
- Про що свідчить поява купчастих хмар? (Висять низько над землею на висоті 2000-3000м, нагадують шматки вати, розкидані по небу. Поява їх у великій кількості та потемніння свідчить про можливі зливи чи грози, град)
- Що таке хмарність? (Хмарність – це ступінь покриття небозводу хмарами)
- Як вимірюється хмарність? (Вимірюється балами від 0 до 10 балів)
- Як хмарність впливає на інші показники погоди? (Хмарність впливає на температуру повітря. При значній хмарності влітку не так жарко, а взимку не так холодно)
- Від чого залежить хмарність? (Хмарність, в свою чергу, залежить від температури повітря, адже за сонячної жаркої погоди на екваторі процес випаровування відбувається найбільш активно і тому тут надзвичайно вологе повітря. Також хмарність залежить від вітру: сильний вітер може розігнати хмари)

Учитель: «Шановна інопланетянка! Чи сподобалися вам відповіді учнів?»

Інопланетянка: «Дякую, учні за відповіді.

Прощайте! На звісточку мою чекайте!»

Учитель: «Ні, дорога гостя, пропоную вам залишитися з нами. Погоджуйтесь! Ви не пожалкуєте!»

III. Вивчення нового матеріалу

Вступне слово учителя

На сьогоднішньому уроці ви не тільки більше дізнаєтеся про атмосферні опади, але і зможете розповісти про них, виявивши свої творчі здібності.

1. Бесіда на основі випереджаючого завдання, яке одержали учні заздалегідь, робота з підручником.

- Що таке атмосферні опади? (Це вода, що випадає з хмар чи безпосередньо з повітря у рідкому чи твердому стані)
- Назвіть опади, що належать до рідких. (Дощ, роса, туман)
- Приведіть приклади опадів, що належать до твердих. (Сніг, град, паморозь)
- Звідки випадають такі опади, як дощ, сніг, град? (Дощ, сніг, град випадають безпосередньо з хмар)
- А що ж таке хмара? (Хмара – це скупчення завислих у атмосфері дрібних крапель води або кристалів льоду)
- Так чому ж іде дощ? (Найдрібніші крапельки води, що містяться у хмарах, за певних умов зливаються одна з одною, стають важчими і падають на землю. Іде дощ.)
- Яка вологість під час дощу? (Дуже висока – 90%.)
- Чи ви чули про цікаві дощі? Що ви можете про них розповісти? (Див. книгу Л. Проха «Таємниці повітряного океану»)
- А чому ж іде сніг? (Коли хмари складаються не з крапельок води, а з кристаликів льоду, наприклад, високі перисті хмари, тоді утворюються сніжинки. Адже такі хмари розташовуються вище рівня від’ємних температур.)

- Які бувають опади за характером і тривалістю випадання? (Обложні – довгочасний дощ, снігопад; зливові – короткочасний дощ, сніг; мрячні – маленькі крапельки води або крижані голочки.)
- Які бувають опади за утворенням? Як вони утворюються? (Дивись малюнок 108, с.135 підручника:
 - а) конвективні – у потужних висхідних потоках повітря в екваторіальних і тропічних широтах;
 - б) орографічні – коли є підвищення рельєфу – наприклад, в горах;
 - в) фронтальні – найчастіше в наших помірних широтах - коли взаємодіють тепле і холодне повітря – найчастіше в наших помірних широтах.)
- Що таке град? (Це крупинки снігу, вкриті кірочкою льоду. Град випадає з купчастих хмар, які тепле повітря підняло на висоту 10км. Він утворюється у зливових хмарах, темних за кольором, при великих висхідних потоках повітря в теплу пору року. Крапельки води на великій висоті замерзають і на них шарами нарощуються водяні кристалики. Під час падіння вниз вони від зустрічі з краплями води збільшуються у розмірах. Падаючи з великою швидкістю градини не встигають розтанути.)
- Чи ви чули, якої шкоди завдає град? (Град завдає великих збитків. 9 червня 1926 року в районі Одеси випали градини величиною з яблуко. Вони знищили посіви і сади, поламали гілки дерев, пошкодили дахи будинків, загинули дрібні тварини. 11 травня 1929 року в Індії випав град, який наробив багато лиха, адже деякі градини мали діаметр 13см і важили до 1кг.)
- Чи можна боротися з градом? (Зараз люди навчилися боротися з градом, але на сьогоднішній день це дуже дорого в грошовому вимірі.)
- Чим відрізняються туман, роса, іній від дощу, снігу, граду? (Туман, роса, іній виділяються не з хмар, а безпосередньо з повітря. Таке відбувається на охолодженій поверхні землі внаслідок стикання з нею повітря, що насичене вологою.)

- Хто спостерігав, коли буває туман? (Туман буває найчастіше вранці і виникає біля охолодженої поверхні землі.)
- Коли спостерігається роса і ознакою якої погоди вона є? (Роса спостерігається літньої ночі у ясну погоду, коли повітря стикається з охололою поверхнею землі і залишає на ній крапельки води. Роса – ознака ясної погоди.)
- Чи можна виміряти кількість опадів? Яким чином? (Кількість опадів можна виміряти за допомогою опадомірів та плювіографа – дивись малюнок 109 підручника.)

2. Робота з картою атласу і малюнками підручника 110 «Розподіл опадів на Землі» і 108 «Утворення опадів».

- Чи рівномірно розподіляються опади по планеті? (Нерівномірно.)
- Від чого це залежить? (Це залежить від географічного положення місцевості та переважаючих вітрів.)
- Де випадає найбільша кількість опадів на Землі? Чому? (В екваторіальних широтах – понад 1500мм. Це пов'язано з переважанням висхідних рухів повітря.)
- Де ще випадає багато опадів? (В помірних широтах – понад 800мм опадів; у нас, на Вінниччині – до 600мм.)
- Як можна пояснити значну кількість опадів у помірних широтах? (Тут повітря постійно піднімається вгору за рахунок змішування його теплих і холодних мас.)
- В яких районах Землі опадів випадає мало? З чим це пов'язано? (У тропічних і полярних широтах опадів випадає мало – 200мм і менше. Причина – панування низхідних рухів повітря.)
- Чому у Південній півкулі загалом випадає більше опадів, ніж у Північній? (Тому, що в ній переважають водні простори.)
- Чому у горах опади також випадають по-різному? (У горах значно більше опадів «приймають» ті схили, що зверненні до пануючих вітрів. Так, в Україні навіть у схили Карпат одержують 1500мм на рік, а підвітряні – вдвічі менше. Саме в горах

знаходиться найвологіше місце на Землі – поселення Черапунджі на схилах південних пасм Гімалаїв, де випадає 12000мм опадів на рік. Так багато вологи сюди приносить літній мусон.)

IV. Підсумок уроку

Підсумок уроку пропоную провести інопланетній гості !

1. Що таке атмосферні опади? (Це вода, що випадає з хмар або безпосередньо з повітря у твердому чи рідкому стані.)
2. Назвіть відомі вам види опадів.(Рідкі – дощ, роса, туман. Тверді – сніг, град, паморозь, іній.)
3. Як вимірюється кількість опадів? (Опадоміром, в мм.)
4. Які бувають опади в залежності від тривалості випадання? (Обложні, зливові, мрячні.)
5. Назвіть основні чинники (причини) формування опадів.(Чинники: висхідний рух повітря, наявність у повітрі водяної пари, достатньої для утворення опадів, змішування теплого і холодного повітря та підвищення рельєфу.)
6. Від чого залежить утворення опадів? (Від коливань температури повітря у тропосфері протягом доби – роса, іній, туман; від різниці температури у нижніх та верхніх шарах тропосфери – дощ, сніг, град.)
7. Яке значення мають опади?
8. Поясніть, чому головним «постачальником» опадів називають Світовий океан, а головним «рушієм» цього процесу – Сонце?

Інопланетянка: «Дорогі земляни! Друзі мої метеорологи! Дякую вам за чудові роз'яснення по темі «Атмосферні опади». Моє НЛО вже відлітає! Чумацький шлях кличе! До зустрічі!»

V. Домашнє завдання

1. Опрацювати параграф підручника 38.
2. Прочитати за бажанням «Нотатки до теми», с. 138.

Іван Котляревський - зачинатель нової української літератури. Вергілій та І.Котляревський. Огляд життя письменників, історія написання поеми «Енеїда». Поняття про пародію, бурлеск, травестію

конспект інтегрованого уроку з української та зарубіжної літератури у 9 класі

Командістова Лариса Василівна,

вчитель української мови та літератури комунального закладу "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №14 Вінницької міської ради", спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, старший вчитель

Тема уроку: Мета:

1. *Навчальна:* ознайомити учнів із життєвими і творчими шляхами І.Котляревського та Вергілія; вчити учнів співставляти літературні твори за жанром, структурою, тематичною спрямованістю; показати зв'язок з іншими народами та культурами.
2. *Розвиваюча:* розвивати в учнів навички роботи з науковими джерелами, історичними фактами, вміння оформлювати свої задуми та підбивати підсумки у вигляді творчих звітів; розвивати полікультурну літературну компетентність учнів.
3. *Виховна:* виховувати почуття гордості за рідний народ, його історію, культуру, мову; любов та повагу до культури інших народів.

Тип уроку: комбінований.

Методи та прийоми: розповідь, бесіда, дослідні роботи, демонстрування.

Обладнання: презентації «Іван Котляревський - зачинатель нової української літератури», «Іван Котляревський. Огляд життя письменника», презентація «Історія написання поеми «Енеїда», «Енеїда» І.Котляревського та «Енеїда» Вергілія. Порівняльний аспект», «Пародія, бурлеск, травестія»

Хід уроку:

Епіграф:

Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люди,
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть. (Т. Шевченко)

I. Організаційний момент. Актуалізація опорних знань.

Вчитель: Добрий день, шановні учні! Сьогодні ми продовжуємо знайомство з неповторним світом української літератури, і далі говоримо про періоди її розвитку. Давайте перевіримо, настільки добре ви пам'ятаєте періодизацію української літератури, твори та представників різних етапів розвитку рідного красного письменства. Звернімо увагу на екран!

1. Вікторина «Представники різних періодів розвитку літератури»

1. Іларіон, Володимир Мономах, Нестор Літописець - представники літератури.

2. Іван Величковський, Лазар Баранович - представники.... літератури.

3. Іван Франко, Леся Українка, Тарас Шевченко - представники ... літератури.

4. Бароко, ренесанс стильові напрямки, що були представлені у добу... літератури.

5. "Літопис Руський", "Слово о полку Ігоревім" - твори доби.... літератури.

6. Володимир Сосюра, Василь Стус - представники ... літератури.

7. Курйозні вірші, епіграми - вірші, що були розповсюджені у добу.... літератури.

8. 1798 рік - рік започаткування літератури.

II. Мотивація навчальної діяльності учнів. Оголошення теми, мети та завдань уроку.

(Звучить уривок з твору «Енеїда»)

Коментар до «Енеїди» Івана Котляревського, та його історія

Рис.1 Коментар до «Енеїди»

1.Вчитель: На нашому уроці ми познайомимось з твором, що є одним із найпопулярніших в українській та зарубіжній літературі - з «Енеїдою» І.Котляревського та Вергілія. Вергілій і на сьогодні залишається найвизначнішим поетом. Визначення Вергілієм своєї сутності: «Як ведмедиця вилизує своє ведмежа, так і я вилизував кожен свій рядок».

Тяжка хвороба письменника не сприяла його подорожі до Греції і Малої Азії з метою оглянути місця, де відбувалися події, покладені в основу "Енеїди".

У педагогічних дослідженнях існують різні думки про жанр "Енеїди" Вергілія.

Чітко визначений сюжет, тенденційність, деяка схематичність твору Вергілія стали джерелом численних пародіювань.

Рис.2 Історія написання поем

І.П.Котляревський свою літературну діяльність розпочинає з травестування античного першотвору (90 р. XVII) ст.) і займається роботою близько 30 років. І. Котляревський — фундатор нової української літератури, бо є першим її класиком, зачинателем. Його твори — історичний злам у розвитку української літератури, початок нового її етапу.

2. Міні-урок - політичний коментар.

Учні заповнюють таблицю в зошитах.

Вергілій, «Енеїда»	І.П. Котляревський, «Енеїда»
1. Вплинув на розвиток світової літератури 2. Об'єкт його зображення - римська влада 3. Основна проблема твору - своєрідний ідеал Риму й імперії взагалі 4. Вергілій - виконавець імператорського замовлення	1. Засудження протиріч між козацькою минувиною та лояльністю щодо російського царя та імперії 2. Головний політичний аспект української інтерпретації латинського твору - формування українського світогляду, нових форм саморозуміння

III. Сприйняття учнями нового матеріалу.

Вчитель: А зараз ми з вами подорожуємо сторінками двох «Енеїд»

1.Зупинка перша - усвідомлення: робота учнів з аркушами - інформацією про історію створення двох «Енеїд».

Історія та джерела написання

Узявши за основу **“Енеїди”** канв однойменної поеми Вергілія, Котляревський в традиціях давнього українського бурлеску створив свій оригінальний художній твір.

1798р. - 1-3 частини “Енеїди”
1809р. - 4 частина
1822р. - 5 частина
1842р. - видано твір повністю.

Рис.3 Джерела написання поеми Вергілія

2. Осмислення отриманої інформації - відповідь на питання першого блоку «Історія написання поем»:

Питання:

- 1.Що спільного в культурно-історичному контексті двох поем?
- 2.Чому Котляревський вирішив писати поему?
- 3.Який міф поклав Вергілій в основу поеми? Хто стежив за його роботою?
- 4.Кому з державотворців Вергілій читав незакінчені книги поеми?
- 5.Що зашкодило Вергілію надрукувати поему?
- 6.Яка була остання авторська воля?
- 7.Чи була надрукована "Енеїда" І.П.Котляревського за його життя?

3. Синтез - відповідь на проблемне питання:

Виникнення поем Вергілія і І.П.Котляревського вам бачиться як закономірне явище чи як випадкове?

4. Зупинка друга - усвідомлення інформації.

Учні працюють з аркушами, на яких надрукований короткий зміст поем.

5. Осмислення отриманої інформації - відповідь на питання і вирішення завдань:

- Зі скількох частин складається "Енеїда" Вергілія і "Енеїда"

Рис.4 Видання «Енеїди» Котляревського

І.П.Котляревського?

- Яка основна думка кожного твору?

- Скільки сюжетних ліній у досліджуваних поемах?

- Основні проблеми, які піднімають автори.
- Через яких героїв розкриваються основні проблеми?
- Порівняйте географічні карти подорожей Енея, зробіть висновки.
- Визначте всі складові частини композицій творів, проведіть літературну паралель.
- Яка розв'язка в творах? Чим можна пояснити саме такий підхід до розв'язки?
- Яке місце в творах займають позасюжетні компоненти?
- Визначте функції й особливості художнього часу й простору в поемах.

6. Синтез – відповідь на проблемні питання:

а) на підставі сюжету, його проблем з'ясуйте, як самі автори ставляться до зображуваних подій?

б) чи відповідає вашому сприйняттю думка: "Енеїда" І.П.Котляревського - вивернута навиворіт "Енеїда" Вергілія? Аргументуйте свої докази.

7. Зупинка третя - заповнення учнями таблиці "Образна система":

Вергілій			Котляревський		
Головні персонажі	Засоби творення	Приклади з тексту	Головні персонажі	Засоби творення	Приклади з тексту
		-			

8. Синтез - відповідь на проблемне питання: Чому М.Рильський назвав "Енеїду"

І.Котляревського "глибоко національним твором"?

9. Зупинка четверта - усвідомлення образу Енея (учні самостійно опрацьовують надруковану на аркушах інформацію для характеристики Енея).

10. Осмислення, синтез - продовження думок:

Український письменник не пішов сліпо за Вергілієм...

IV. Узагальнення й систематизація знань.

1.Вчитель: Учні, зараз дамо письмово відповіді на запитання.

Питання:

1. Хто першим звернувся до античного шедевру?
2. Хто з російських письменників закінчив травестування «Енеїди» Вергілія?
3. «Енеїда» І.Котляревського - копія «Енеїди» Вергілія українською мовою?
4. З яких позицій досліджуються літературними критиками твори обох авторів:
 - а) з позицій сюжету;
 - б) з позицій композиції;
 - в) з порівняльно-історичних позицій?
5. Скільки років писав «Енеїду» Вергілій, а скільки Ш.Котляревський?
6. «Енеїда» Вергілія - прозовий чи віршований твір? А «Енеїда» І.Котляревського?
7. У творах обох авторів є політичні проблеми?
8. Хто з імператорів стежив за роботою Вергілія?
9. Коли поеми побачили світ?
10. Яка основна концепція двох творів?
11. Які сюжетні лінії складають ядро поем?
12. Як групуються персонажі в творах?
13. У чому особливості композиції творів?
14. Яке місце в поемах можна назвати кульмінаційним?
15. Чим закінчуються поеми? Чим це можна пояснити?
16. Про що йде розмова між батьком і сином під час зустрічі в раю? Що пророкує старий Анхіз синові? Порівняйте уривки з двох поем, аргументуйте свої докази.

Відповіді учнів.

2. Розгляд фотографій із садиби-музею І. П. Котляревського та короткий коментар до них.

Рис.7-8 Фотографії із садиби-музею

3. Учні підводять підсумок уроку:

Хоч І. Котляревський написав і небагато творів, але вони увійшли в золотий фонд української класичної літератури. Поема «[Енеїда](#)» І. Котляревського — перший твір нової української літератури, а сам автор увійшов в історію нашої культури як її засновник, що заклав фундамент літературної мови на народній основі. Письменник жив на межі двох століть — XVIII і XIX. Саме тоді тривав розцінок барокового напрямку в культурі й набував популярності бурлеск. А бурлескі [твори](#) пов'язані з пародіюванням високої, урочистої тематики. Особливо ручною для бурлескного пародіювання виявилася «Енеїда» давньоримського Вергілія. Пародії на Вергілієву «Енеїду» вийшли у Франції, Італії, Німеччині, Росії. У шкільні роки І. Котляревський вивчав твори Вергілія, знав бурлескські пародії твору в європейській літературі, а тому писав свою творчість як

переосмислення римського оригіналу до української дійсності, прагнув надати твору народно-національного колориту.

запорозьких козаків після скасування Січі та канва сюжету поеми Вергілія.

V. Підведення підсумків уроку.

Вчитель: Велика заслуга І. П. Котляревського в тому, що він підняв нові теми, звернувся до невичерпних скарбів фольклору, він перший серед українських письменників дошевченківського періоду широко звернувся до невичерпних багатств мови народу, з'єднав її із найкращою, життєздатною, книжною мовою, удосконалив техніку вірша.

Вергілій своєю "Енеїдою" вніс певні зміни в Гомерівський епос; його історичний епос переплітається з сучасністю. В обох поемах значну роль відіграють самі автори, які зі своїх позицій оцінюють події. Позиція авторів проглядається в описах головних і другорядних образів. Характеристика Енея Вергілієм має спільне й відмінне з характеристикою Енея І.П.Котляревським.

Обидві теми характеризуються універсальністю мови.

Метод "Мікрофон"

Вчитель: Давайте поглянемо на епіграф уроку, чи виявилися слова Кобзаря пророчими?

VI. Повідомлення домашнього завдання.

- Прочитати за підручником матеріал про "Енеїду" І.П.Котляревського (репродуктивний рівень).
- Скласти план порівняльної характеристики Енея Вергілія і І.П.Котляревського (конструктивний рівень).

Використана література:

1. Волинський П.К. Вивчення творчості І.П.Котляревського в школі. - К., 1949.

Градовський А. У чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь. - К., 1998.

2. Гринченко Б. Изменение текста "Енеїди" И.П.Котляревского // Киевская старина.- 1897. - №3.

3. Ткаченко Н.С., Ходосов К.О. Іван Котляревський у школі. - К., 1968.

**«Дитячі мрії тут навчаються літати, щоб потім не
згубитися в житті»**

**Мохар Ірина Анатоліївна,
керівник гуртка-методист зразкового художнього
колективу «Креатив-студія «Орхідея»
комунального закладу «Вінницький міський палац дітей
та юнацтва імені Лялі Ратушиної»**

**Усі дорослі спочатку були дітьми,
тільки мало хто з них це пам'ятає**

Антуан де Сент-Екзюпері

Кожний дорослий приходить у своє нинішнє життя з дитинства. Від того, яким він був – цей Початок Усіх Початків, – залежить наше сьогодення. Від цього залежить і те, що ми зможемо лишити в спадок своїм дітям, як ми їх виховаємо.

Саме в дитинстві виховуються дитячі уми і серця. Про це ми, педагоги, повинні постійно пам'ятати. Як повинні пам'ятати про те, що виховання наших дітей починається завжди із самовиховання самого педагога. Саме тому необхідно постійно і систематично поглиблювати й розширювати свої педагогічні знання, щоб бути цікавими сучасним дітям, підвищувати свою культуру, навчатися правильно спілкуватися між собою та бережно ставитися до всього того величезного світу, який оточує нас і наших вихованців.

Сучасні діти ростуть в умовах матеріального благополуччя, вони не схожі на тих нас, якими ми були в їхні роки. Часом гірко спостерігати у наших вихованців риси, які не зовсім відповідають педагогічним і батьківським мріям. Сьогоднішні діти іноді не цінують, не поважають чужу працю, зневажливо ставляться до дорослих, часто не вміють поводитися в громадських місцях, на вулиці і вдома з близькими. Часом їм не вистачає тієї чуйності, доброти, того уважного й делікатного ставлення до людей, які відповідають нормам людської моралі.

Можливо, все це – найгіркіші плоди батьківської педагогічної малограмотності. А може, вся річ в тім, що ми – дорослі – дуже рідко показуємо нашим власним дітям і дітям, яких нам довірили, приклад власної взаємної сердечної доброти, чуйності, лагідності, толерантності.

Роль батьків з кожним роком стає дедалі складнішою та відповідальнішою. Більш творчою стає робота педагога як вихователя. Адже сучасний педагог – це завжди дослідник, мислитель, експериментатор, фантазер і вигадник. Сучасний педагог – це громадянин, серце якого болить болем наших днів.

Вже 21 рік серед дитячих творчих об'єднань КЗ «Вінницький міський палац дітей та юнацтва імені Лялі Ратушної» працює гурток «Креатив-студія «Орхідея», в якому щорічно займається 60 дітей віком від 6 до 20 років. З них 17 років колектив працював як гурток фітодизайну, але відкривши для себе нові напрямки в творчості та опанувавши різні техніки дизайну та декору, у 2013 році він переріс у гурток «Креатив-студія «Орхідея». Не зупиняючись на досягнутому і, підкорюючи все нові і нові вершини, у тому ж році колектив став володарем премії міського голови «Віват, талант!», а в січні 2014 року отримав звання «Зразковий художній колектив».

Професія дизайнера в останні десятиріччя набула величезної популярності, стала необхідною в усіх сферах життя й діяльності людини.

Саме тому надзвичайно актуальною є робота гуртка «Креатив-студія «Орхідея». Програма роботи гуртка передбачає початковий, основний та вищий рівні навчання та розрахована на 5 років. Займаючись за даною програмою, діти оволодівають різноманітними стилями, техніками і технологіями дизайну та декору, використовуючи різноманітні матеріали з урахуванням нахилів та здібностей кожного гуртківця. На заняттях діти опановують не лише таємниці ремесла, а й знаходять нові оригінальні ідеї поєднання національних традицій з новітніми технологіями та сучасними рішеннями образу.

На сьогоднішній день вихованці гуртка «Креатив-студія «Орхідея» опановують більше 40 технік та стилів сучасного дизайну та декору.

Під час занять у гуртку, використовуються різноманітні методи навчання: словесні (лекції, бесіди, пояснення), наочні (демонстрація ілюстрацій, схем, креслень, зразків виробів, екскурсії на виставки), практичні (самостійна розробка ескізів, виготовлення виробів), майстер-класи. Заняття завжди емоційно насичені, змістовні, цікаві, захоплюючі. В них поєднуються різні види діяльності, що спонукають дітей нестандартно мислити, розвивати уяву та фантазію, стимулюють творчу активність. На заняттях основний час надається практичній роботі. Вагоме місце у навчальному процесі гуртка займають внутрішньо гурткові конкурси, як методи стимулювання вихованців.

Приділяється велика увага організаційному аспекту діяльності гуртка, що передбачає:

- по-перше, створення психологічної атмосфери. Дитина – найбільша цінність в гуртку. Тут вона відчуває себе спокійно і вільно, а це зумовлює бажання навчитися, якнайбільше розкрити свій талант;

- по-друге, режим роботи гуртка - зручний для вихованців, батьків та педагога;
- по-третє, запорукою самореалізації гуртка є матеріально-технічне забезпечення, яке створено завдяки підтримці батьків.

Також створена навчально-методична база: дидактичні матеріали, посібники, тематичні папки, ілюстративні альбоми, технічне приладдя та т.і. Зібрана велика бібліотека профільної літератури, якою залюбки користуються і вихованці, і їх батьки та колеги. Створена мультимедійна колекція профільних майстер-класів, яка допомагає вихованцям у навчанні. Спільно з Вінницькою обласною державною телерадіокомпанією «Вінтера» (програма «Віконечко»), створено колекцію відео майстер-класів «Секрети від «Орхідеї» (9 відео), які можна переглянути на сайті закладу.

Батьки – невід’ємна частина учбового процесу і запорука успішного творчого зростання їх дітей, вони беруть активну участь в організації виставок, майстер-класів, екскурсій, виховних заходів, в творчих майстернях «Колективна справа».

Вагоме місце у роботі з вихованцями гуртка «Креатив-студія «Орхідея» займає виховна робота, яка відбувається у рамках виховних програм КЗ «ВМ ПДЮ ім. Л. Ратушної»: «Я і суспільство», «Світ пізнання», «Криниці людяності», «Мелодії творчості», «Гармонія здоров’я», «Канікули», «Обдарована дитина». Системний підхід та різноманіття заходів забезпечує ефективність процесу виховання у гуртку. Під час виховної роботи ефективно використовуються різні форми та методи: анкетування гуртківців, тематичні бесіди, усні та інформаційні журнали, хвилинки спілкування, моральні хвилинки, диспути, колективні читання, екскурсії, персональні та тематичні виставки, творчі звіти, ігрові програми, квести та багато іншого. Вихованці гуртка «Креатив-студія «Орхідея» активно беруть участь у благодійних акціях та проектах.

Провідним компонентом професійного зростання педагога є самоосвіта. З цією метою я взяла участь у 21 навчальному он-лайн проекті і отримала сертифікати. Це допомагає здійснювати безпосередній вплив на розвиток особистості дитини.

За період 2013-2017рр. колективом підготовлено та проведено 80 виставок дитячих робіт, в тому числі тематичні виставки, 7 персональних виставок обдарованих гуртківців.

Вихованці колективу «Креатив-студія «Орхідея» призерами міських конкурсів («Великодні дзвони», «Зимова феєрія», фестиваль дітей і молоді з функціональними обмеженнями «Повір у себе», декоративно-ужиткового мистецтва «Знай і люби свій край»); призерами обласних конкурсів («Український сувенір», «Новорічна композиція», декоративно-ужиткового мистецтва «Знай і люби свій край», «Повір у себе», «Українці мають талант»); призерами Всеукраїнських конкурсів («Фарби осені», «Новорічна композиція», декоративно-ужиткового мистецтва «Знай і люби свій край»);

володарями премії «Талант року»; призерами Міжнародного екологічного конкурсу («Здоров'я планети? В твоїх руках!»); стипендіатами міської ради.

Багато випускників гуртка продовжують своє навчання у профільних закладах освіти та пов'язують своє професійне життя з дитячим захопленням.

Колектив гуртка «Креатив-студія «Орхідея», його вихованці, батьки сповнені нових творчих планів і мають в резерві потужний потенціал для їх втілення у мистецьке життя.

Вільна трибуна,

або декілька слів про важливість ораторського мистецтва

Про значення попередньої підготовки до публічного виступу говорили відтоді, як виникла риторика. Щоб не загубитись у потоці інформації та не забути розповісти про головне, промовець, насамперед, повинен обмірковувати послідовність викладу своїх думок. Погодьтеся, «людина, яка починає промову, не продумавши її структури, нагадує корабель, що виходить у море без стерна». Так лаконічно й образно підкреслив важливість плану промови відомий чеський письменник і соціолог Іржі Томан. Не менш переконливо висловився й американець Поль Сопер, автор посібника «Основи мистецтва мовлення»: «Виграні баталії, надійні мости та вдалі виступи – результат добре обміркованого плану». «Публічний виступ – це мандрівка до певної мети, її маршрут має бути нанесений на карту», – зазначає американський педагог, оратор, письменник Дейл Карнегі.

Отож, якщо ми переконали Вас у необхідності ретельної розробки структури виступу, детальний розгляд пропонуємо почати зі вступу.

Пригадаємо слова відомого французького історика й письменника Габрієля Гайара: «Вступ до промови – те саме, що для тіла людського голова. Він є найпомітнішою і найвідчутнішою частиною: привертає або відволікає увагу слухачів».

Що ж має на меті вступна частина промови? Проста й вичерпна відповідь – установити контакт і зацікавити слухачів. На досягнення цієї мети спрямовані завдання:

- Підготувати слухачів до сприйняття промови;
- Викликати інтерес до теми;
- Пояснити актуальність.

Все сказане стосувалося взаємин промовця й слухачів. Окрім того є завдання, зацентоване саме на особистості промовця – подолати власне хвилювання.

Наведемо орієнтовний зміст вступної частини:

- Оголошення теми і мети промови;
- Тлумачення основних понять;
- Повідомлення плану виступу;

■ Доведення актуальності та практичної значущості.

Проте погодьтесь, аби зміст вступу завжди відповідав лише зазначеним аспектам, усі публічні виступи були б схожі, наче близнюки, й суттєво втратили б привабливість для слухачів. Тому давайте детальніше розглянемо, що допомагає промовцеві розпочати виступ оригінально, незабутньо, емоційно захоплююче. Отже, прийоми активізації уваги слухачів:

■ Прислів'я, приказки, крилаті вислови, цитати;

■ Звернення до джерел інформації;

■ Цікаві приклади;

■ Парадоксальні ситуації;

■ Нагадування про актуальні події;

■ Звернення до досвіду та інтересів аудиторії;

■ Просторова та часова єдність «тут і зараз»;

■ Приховані компліменти;

■ Виклик співучасті, створення «ми-єдності»;

■ Звернення до власного досвіду;

■ Наголошення на своїй зацікавленості темою;

■ Посилання на виступ попереднього оратора;

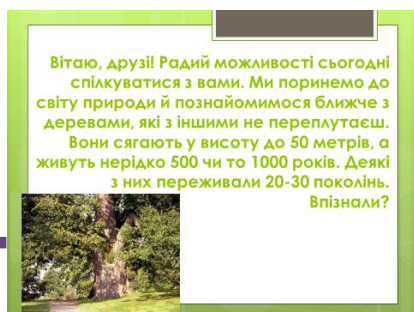
■ Питання до аудиторії;

■ Гумористичне зауваження тощо.

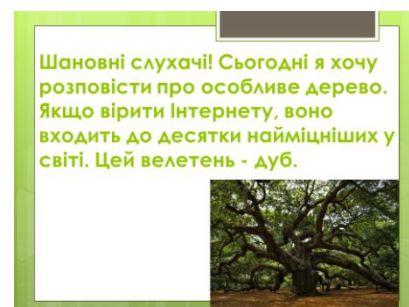
На прикладі промови про добре відоме всім нам дерево дуб давайте розглянемо, як «працюють» прийоми активізації уваги слухачів.

Класичний приклад прихованого компліменту слухачам. Адже лише високоінтелектуальна аудиторія за двома означеннями – велична ширококранова (рослина) – готова визначити тему розмови.

Лаконічний приклад, що містить посилання на джерело інформації та цікавий факт. Якщо джерело

інформації (у нашому разі - Інтернет) є авторитетним для аудиторії, це активує увагу.

Цікаві факти, вражаючі числа, щире, неофіційне вітання, комплімент слухачам й створення «ми-єдності», адже поринемо не «я» і не «ви», а саме «ми», що створює доброзичливу, конструктивну атмосферу. А ще лаконічне риторичне запитання, після якого аудиторія стає співавтором вашого успіху.

Риторичних запитань може бути одразу декілька. Важливо завчасно з'ясувати для себе, чи будете ви очікувати відповіді, чи достатньо просто нетривалої паузи. А ще будьте готові до відповідей неочікуваних, адже думки присутніх можуть з вашими не співпадати...

Віршовані рядки й на додачу до них – доречна емоційність та інтонаційна різноманітність позитивно налаштують навіть найскладнішу аудиторію. А в нашому разі – ще актуалізація приємних спогадів оповідача й відповідне спонукання слухачів. І ще поширений психологічний прийом «тут і зараз»: адже дуб поруч, бачимо його всі й щодня. Невелика ремарка:

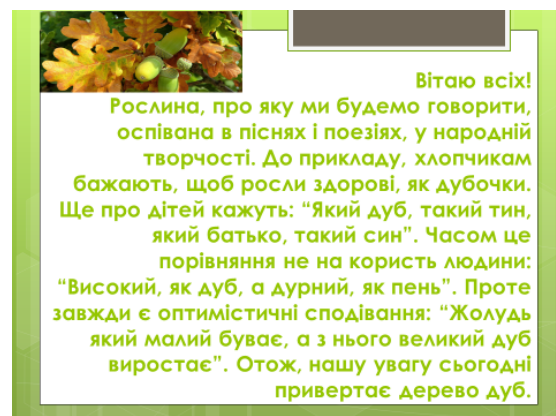
такі ліричні відступи мають відповідати дійсності, тобто дуб на подвір'ї таки зростає.

виглядати і дбає про своє здоров'я).

Усна народна творчість – прислів'я, приказки, пісні, загадки (а на додачу до них фразеологізми, цитати, притчі) не лише активують слухачів, а ще підвищують їхній культурно-освітній рівень.

Пропонуючи наступний приклад, чітко моделюємо аудиторію: молоді мами, в яких дітки дошкільного або молодшого шкільного віку. І тоді спрацює й актуалізація приємних спогадів (адже для кожної мами особливо важливо все, що пов'язане з її дитиною), і глибинні особистісні потреби (безперечно, кожна жінка хоче гарно

Доброго дня, вельмишановна аудиторіє! Щойно йшлося про обробку деревини, я хочу привернути вашу увагу до іншого питання, теж пов'язаного з природою та діяльністю людини. Про збереження лісів й, зокрема, дбайливе ставлення до таких його велетнів, як дуби, йтиметься далі.

Якщо ж вам пощастило виступати не першим, можете посилатися на виступи попередніх ораторів. Ваша уважність і повага до колег буде високо оцінена аудиторією.

І на завершення. Давайте пригадаємо наші студентські роки. Добре знайомий викладач, велика лекційна аудиторія... І гарне почуття гумору, яке допомагає прокинутися, посміхнутися й почати працювати.

Доброго дня, шановні мої! Ми продовжуємо вивчення курсу «Ботаніка», розпочинаємо знайомство з багаторічними рослинами родини Букових. Як в тому анекдоті: «У когось очі від мами, ніс від тата, брови від дідуся, а кора головного мозку від дуба». Отож, тема лекції «Біологічні особливості дуба звичайного».

Ми запропонували лише невелику частину з могутнього арсеналу прийомів активізації уваги слухачів. Звісно, використовувати їх можна не лише на початку промови. Адже, навіть працюючи з одним фактичним матеріалом, люди створюють абсолютно різні промови. У тому й полягає індивідуальність і неповторність мовної особистості.

Дякую за увагу!
Бажаю всім нових ідей,
гарних виступів
та зацікавлених слухачів!

Далі буде...

*Рубрику веде
методист з навчальних дисциплін
комунальної установи «Міський методичний кабінет»
Дрозд Т.М.*

Відповідальні за випуск:

Яценко О.В. – Директор Департаменту освіти Вінницької міської ради
Москальчук Н.І. – завідувач комунальної установи «Міський методичний кабінет»

Редакційна колегія:

Ддрозд Т.М. – методист з навчальних дисциплін
Зима Л.Т. – методист з початкового навчання
Любчак І.О. – методист з навчальних дисциплін
Півторак А.А. – методист з навчальних дисциплін
Пелішенко Г.Ф. – методист з навчальних дисциплін
Побережна І.В. – методист з навчальних дисциплін
Токар О.В. – методист з навчальних дисциплін

Комп'ютерна верстка:

Нарольська К.В. – методист з бібліотечних фондів